

Holland's got talent

Problemen versus mogelijkheden? Onmogelijkheden versus kansen? Negatieve spiraal of positief signaal? Zou het werken als ieder negatief verhaal over 'allochtone jeugd' meteen gepareerd zou worden met een succesverhaal over 'jeugd met een dubbele culturele achtergrond'? Zou het werken als alle negatieve terminologie die gebruikt wordt bij het zogenaamd 'typeren' van 'allochtone jeugd' om wordt gebogen naar positieve bewoordingen?

Voor haar afstudeeronderzoek naar de nieuwsbeleving van allochtone en autochtone jongeren ontving Danielle van Wallinga de Mira Media Scriptieprijs 2008. Zij schrijft: "Waarschijnlijk is negatief nieuws over allochtone jongeren zo vaak in de media dat het de norm is geworden". Een opvallend resultaat van haar onderzoek hangt hiermee samen: "Negatief nieuws over etnische minderheden domineert en dus valt positief nieuws gewoon meer op."

Al in 2002 gaf prof. Wilma Vollebergh van de, toen nog, Katholieke Universiteit Nijmegen aan dat er aandacht moet zijn voor de effecten van stereotypering bij allochtone jongeren. Zij groeien in Nederland op in een sociale context die - in toenemende mate - weinig positief staat tegenover allochtonen. Vollebergh vermoedde dat die negatieve beeldvorming en stereotypering bij jonge kwetsbare allochtonen kan leiden tot versterking van het probleemgedrag.

Wordt daarmee niet des te meer aangegeven dat het belang van positieve media-aandacht, positieve formulering, het naar voren brengen van succesverhalen, het zichtbaar maken van allochtone jongeren en hun positieve prestaties een 'warm sneeuwbaaleffect' zouden kunnen hebben?

De kunst is de kracht van allochtone jongeren te gebruiken om het negatieve beeld dat er van hen bestaat, om te buigen naar een positief beeld. Het gaat erom dat hun talent wordt gezien en dat ze hun talent kunnen gebruiken.

Prestatieveld Wmo Jeugd

Als we kijken naar de manier waarop het prestatieveld jeugd in de Wet maatschappelijke ondersteuning beschreven is, valt de toon direct op. Het gaat om "op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. Dit prestatieveld "heeft betrekking op jeugdigen - en in voorkomende gevallen hun ouders - bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval zoals schooluitval of criminaliteit, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is dan wel voorkomen kan worden."

In deze korte beschrijving staan al vijf woorden die een negatieve lading hebben. Op zich al een opmerkelijke prestatie! Of wordt er misschien bedoeld dat ondersteuning gericht moet zijn op het bieden van mogelijkheden voor jeugdigen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken bij het zien en benutten van deze mogelijkheden, zodat zij een grotere kans hebben om zich beter te

ontwikkelen en om hun schoolcarrière met succes te doorlopen en zodoende een positief rolmodel kunnen zijn voor andere jongeren die (nog) onvoldoende in de gelegenheid zijn om deze kansen te grijpen?

Het hokjesdenken voorbij

Jongeren (waarbij we de hokjes 'allochtoon en autochtoon' achterwege laten) groeien op in een mondiale samenleving. De belevingswereld van jongeren is veel meer gericht op gemeenschappelijkheid en burgerschap; jongeren kijken makkelijker voorbij 'de hokjes' zoals die binnen de maatschappij en onder (oudere) burgers bestaan. Zoals de Stichting Mondiale Samenleving concludeert is dit juist een belangrijke sleutel voor integratie en participatie in Nederland.¹

Jongeren kijken over het algemeen meer naar wat hen als jongeren gezamenlijk beweegt en verbindt. Het lijkt wel alsof jongeren beter in staat zijn juist naar de overeenkomsten onderling te kijken, in plaats van naar de verschillen. Ze lijken makkelijker te beseffen dat ze allemaal Nederlandse jon-

Voetnoten

- 1 Stichting Mondiale Samenleving, *Conferentieverlag Aangeboden: jongeren m/v, sociaal- economische participatie van jongeren*. SOESTERBERG, 25 en 26 augustus 2007.
- 2 <http://www.solution-focused.nl/tools/index.htm>

geren zijn, die diverse achtergronden hebben en in diverse opzichten anders zijn, maar ook veel gemeenschappelijks hebben. Het volgen van hetzelfde onderwijs, het gebruik maken van dezelfde media, hetzelfde productgebruik- en bezit zijn enkele voorbeelden.

What makes you move?

Muziek is een belangrijk middel voor jongeren om duidelijk te maken wie ze zijn en waar ze bij willen horen. Het kan een bindmiddel zijn waardoor jongeren mixen, of het kan een manier zijn om je positief te onderscheiden. Hierbij is het onderscheid tussen groepen niet gebaseerd op etnische scheidslijnen.

Kijk naar de muziekprogramma's op de televisie; de deelname aan zogenaamde 'talentshows' op tv is zeker kleurrijk te noemen. Vaak zie je Nederlandse jongeren met allerlei kleuren fantastisch dansen en zingen. Bij het programma *So you think you can dance* val je van de ene spagaat in de andere bij het zien van zoveel kleurrijk talent. Alle culturen, danssoorten en muziekstromingen passeren de revue en vooral de combinatie van dit alles maakt dat je bewondering voelt voor zoveel talent. De deelnemers krijgen positieve feedback en er wordt geen onderscheid gemaakt tussen allochtone of autochtone jongeren. Het zijn getalenteerde Nederlandse jongeren die positief in beeld komen. Er volgt bewondering, jongeren en volwassenen brengen hun stem uit op de beste kandidaat en dan wordt ook duidelijk: Holland's got talent!

Oplossingsgericht werken

Zoals het prestatieveld gericht op jeugd vanuit de Wmo al aangeeft, is het belangrijk om in te zetten op preventie. Positief benaderen is natuurlijk niet hetzelfde als de ogen sluiten voor de groep jongeren waarbij sprake is van (forse) gedragsproblematiek, mede door bijvoorbeeld instabiele thuissituaties, pedagogische onmacht van ouders, of doordat de spagaat tussen twee culturen teveel problemen oplevert zowel voor ouders als jongeren.

De problemen en vooral het gedrag dat daaruit voortkomt, zijn zo overduidelijk aanwezig en kunnen ook zo veelomvattend zijn, dat docenten, hulpverleners, sportbegeleiders, of jongerenwerkers die willen helpen, de moed in de schoenen zakt. De valkuil is dat het logisch lijkt om eerst de problemen te benoemen en deze als uitgangspunt te nemen voor verdere aanpak.

Veel beter zou het zijn om de oplossing als uitgangspunt te nemen. Oplossingsgericht werken is een methodiek op zich en omvat veel meer dan een populaire term waarmee de intentie wordt aangegeven naar oplossingen te willen kijken. Oplossingsgericht werken komt voort uit de Oplossingsgerichte Therapie (OT). OT is een vorm van gesprekstherapie, waarin de situatie zoals de cliënt die zich wenst het uitgangspunt is. De cliënt wordt geholpen om de gewenste toekomst in detail te beschrijven. Er wordt gezocht naar kleine, haalbare, stappen die gemaakt kunnen worden om die situatie te bereiken. Daarbij wordt vooral gezocht naar oplossingen die de cliënt zelf al in huis heeft, maar

misschien nog te weinig toepast. Als de cliënt successen boekt, draagt dat bij aan een besef dat hij invloed heeft om zijn eigen leven vorm te geven. Om dit te bereiken, werkt de oplossingsgerichte therapeut met vragen die de kracht van mensen naar boven halen. De gesprekken kunnen plezierig en bevredigend zijn, omdat het gaat over krachten en oplossingen, in plaats van over tekortkomingen en problemen. OT is ontwikkeld door Steve de Shazer en Insoo Kim Berg in de jaren '70 en '80, voortgaand op het werk van Milton Erikson en anderen. De uitgangspunten van OT vinden een steeds breder toepassingsgebied (onder andere management en coaching). De stroming wordt dan ook voortdurend verder ontwikkeld.²

Eigen kracht

De kern van oplossingsgericht werken is het inzetten van de eigen kracht, van eigenschappen van de jongere zelf, om te komen tot verandering of oplossing; bijvoorbeeld tot ander gedrag. Daarbij is het in beeld brengen van dingen die iemand goed kan essentieel.

Dingen die goed gaan in het leven van een jongere hebben erkenning nodig. Ieder mens heeft complimenten nodig om ook zelf te beseffen dat daar een eigen kracht ligt! Er hoeft maar één persoon te zijn die je het gevoel geeft dat je iemand bent, dat je in beeld bent, dat je er wél toe doet, dat je gezien en gehoord mag worden. En die persoon kan het verschil maken. De nadruk leggen op de toekomst en niet op hetgeen gebeurd is, is hierbij uitgangspunt. Wat is de gewenste toekomst voor deze jongere? De jongere zelf laten bedenken wat het eerste stapje kan zijn om de gewenste situatie te bewerkstelligen maakt dat je gericht bezig bent de kracht van jongeren zelf naar voren te halen en in te zetten.

Probeer negatieve gedragingen om te bouwen naar positief gedrag. Als een jongere ergens tegenin gaat, zich terugtrekt, of juist schreeuwt, is de eerste gedachte meestal 'wat een lastpak'. Maar: als je een jongere bent die er tegenin gaat als je iets niet zint, heb je de goede eigenschap dat je in staat bent je eigen mening te geven. Ben je een jongere die zich terugtrekt als je (negatief) commentaar krijgt, dan ben je in staat om rustig op een rijtje te zetten wat je wel of niet kunt met die opmerking. Ben je iemand die schreeuwt tegen een ander, dan vind je de ander blijkbaar belangrijk genoeg om aandacht aan te besteden.

Zo kunnen eigenschappen die in eerste instantie als negatief worden gezien, ook omgedraaid worden naar een positieve eigenschap als je de kunst van het *positief labelen* verstaat. Vaak is 'negatief gedrag' een vervorming van een kwaliteit. Niemand heeft gezegd dat het makkelijk is, maar dat zijn de problemen waar jongeren mee te kampen hebben doorgaans ook niet.

Het is echter wel iets waar iedere betrokkene zich bewust van kan worden. Iedereen kan zich onderdelen van deze methodiek eigen maken en toepassen in de praktijk. Het werkt uiteindelijk preventief als jongeren hun eigen kracht en verantwoordelijkheid leren gebruiken en inzetten om een positief effect te bewerkstelligen.

Het vergt talent om talent te ontdekken

Allochtone jongeren kunnen veel positiever in beeld komen en worden gebracht, dan tot nu toe gebeurt: zie ze als kleurrijke Nederlandse jongeren met even zoveel kleurrijke talenten. Het is een talent op zich om de talenten van jongeren te willen ontdekken. Om moeite te steken in het voorwaarden scheppen om deze talenten tot uiting te laten komen. Dit kan zowel op het scholingsvlak zijn als op het creatieve vlak. En laat de weegschaal achterwege. Het ene talent hoeft niet op te wegen tegen het andere. Laat bij iedere jongere een talent zichtbaar worden waardoor deze jongere zijn zelfvertrouwen op kan bouwen. Een talent dat op zichzelf gewaardeerd wordt en niet een andere waarde krijgt omdat het vergeleken wordt met een ander talent.

Willen we dat jongeren met verschillende culturen positief participeren, bijvoorbeeld binnen de school, binnen werk, binnen vrije tijdsbesteding, dan moeten we inzetten op hun talent. Als jongeren bij het meepraten, meedenken en het meedoen hun talenten kunnen inzetten of juist vanuit die talenten een bijdrage kunnen leveren, voelen zij zich betrokken en zetten ze zich in bij de verbetering van hun eigen woon-, leer- en leefomgeving.

De kracht van jongeren en het zichtbaar maken van hun talent door een positieve oplossingsgerichte aanpak zal een positievere beeldvorming tot gevolg hebben, eerder leiden tot het oplossen van probleemgedrag en tevens preventief werken, want HOLLAND'S GOT TALENT! ●

Marit Teusink is adviseur bij Elan

Vandaal of creatief talent?

